

Bosmachine bij lysianthus en lelie

De machine voegt 2 bossen van vijf stuks samen tot 1 bos; knipt de bos af en bindt deze.

Eén man hoest de bossen en zet de bloemen direct op water.

Sinds jaar en dag komen bosmachines bijna uitsluitend bij chrysanten en santini's voor. De arbeidsbesparing is zodanig groot dat een dergelijke machine tot de standaarduitrusting van dit type bedrijven hoort. Er zijn echter ook andere gewassen waarbij ze goed bruikbaar zijn en tot een aantrekkelijke arbeidsbesparing (kunnen) leiden.

TEKST: TON HENDRIX

BEELD: ERIC VAN HOUTEN

Een bosmachine is standaard op chrysantenbedrijven. Al in een ver verleden is bewezen dat een dergelijke machine zoveel arbeid bespaart dat de investering rendabel is. Ondanks die goede ervaringen hebben de bosmachines nooit een ruime verspreiding gekregen. Toch zijn er diverse gewassen, zoals lelie en lysianthus, die veel overeenkomsten met chrysant vertonen. Ook deze gewassen moet een teler optrekken en bossen. Een beperkt aantal bedrijven verwerkt, tot zeer grote tevredenheid van iedereen binnen het bedrijf, het product al met behulp van een bosmachine.

rendabel

grote tevredenheid

Achter de machine staat één medewerker, die de bossen inhoest en op water zet. Bij het verplaatsen van de bosmachine bost een van de medewerkers de losse takken van de tweede soort.

“De bosmachine verplaatsen we ook 3,5 keer per aanplant van bed naar bed (2 bedden tegelijk). Dit is een onproductieve handeling. Daarom is alles erop gericht dit zo snel en gemakkelijk mogelijk te doen. De machine is elektrisch verrolbaar en kan omhoog, omlaag en naar links en rechts bewegen.”

De vuilafvoer is aan de machine vastgemaakt, waardoor deze bij de verplaatsing meegaat. Daardoor kan één persoon de

machine in ongeveer 5 minuten van bed naar bed verplaatsen. De oogsters gaan tijdens de verplaatsing gewoon door en leggen de bossen zolang op het gaas.

Bij lysianthus komen altijd een aantal takken van mindere kwaliteit voor. De medewerkers leggen deze takken los op de oogstband. Deze takken gaan, dankzij een speciale voorziening, naar een speciale opvangoprichting achter de machine.

mindere kwaliteit

Bedrijfseconomisch haalbaar

Normaal gebruikt een teler van lysianthus een overgewaswagen, waarop zeiltjes liggen die hij op het hoofdpad overlegt op een verzamelwagen. Deze rijdt hij

overgewaswagen

Lysianthus

Richard van der Ven teelt in 's Gravenzande op 1,5 ha al ruim 10 jaar lysianthus. Op zijn nieuwe bedrijf aan de Zijdijk gebruikt hij sinds ongeveer 1 jaar een oogstband met bosmachine van BTM. Van der Ven: “Omdat lysianthus heterogeen bloeit, oogst ik gemiddeld 3,5 keer per aanplant. Bij de oogst leggen de medewerkers de bossen van elk 5 stuks op de aanvoerband naar de machine. Deze voegt twee bossen samen tot één bos van 10 takken. De machine knipt de bossen op de goede lengte af, waarna de bossen worden gebonden.”

heterogeen bloeien

Sinds Ruud van der Hoeven met een oogstband en bosmachine werkt, is de arbeidsbehoefte en het aantal beschadigingen sterk afgenomen, terwijl de uniformiteit van de bossen is verbeterd.

al verantwoord vanaf 3.000 m²

De mindere kwaliteit takken leggen de oogsters tussen de bossen, los op de band.

Die mindere kwaliteit komt bij Van der Ven automatisch in een aparte opvangbak terecht.

naar de schuur waar de takken met een boslijn worden gesorteerd en opgebost. Op deze manier zijn ongeveer 350 takken per uur te verwerken (17,5 minuten per 100 takken). Een bosmachine in de kas verwerkt ongeveer 450 takken per uur (13,5 minuten per 100 takken).

Het verschil in arbeidsbehoefte is 4 minuten per 100 takken. Daarmee moet de ondernemer de extra jaarkosten van de bosmachine terug verdienen. Op een jaar rond lysianthusbedrijf produceert een kweker ongeveer 250 takken per m². De arbeidsbesparing bij gebruik van een bosmachine bedraagt dus 10 minuten per m². Op het bedrijf van 1,5 ha bij Van der Ven betekent dat een arbeidsbesparing van 2.500 uur per jaar. Bij een uurloon van 17 euro geeft dat een kostenbesparing van 42.500. Daarmee heeft hij de investering in de machine (45.000 euro) al in één jaar terugverdiend.

Break-even-point

De jaarkosten van een bosmachine bedragen ongeveer 20% van de investering (10% afschrijving, 5% onderhoud, 5% rente en elektriciteit). De jaarkosten komen daarmee op 9.000 euro.

Bij een uurloon van 17 euro, een arbeidsbesparing van 10 minuten per m², bespaart een kweker bijna 3 euro per m². Een bosmachine is daarom al vanaf een bedrijfs-grootte van 3.000 m² verantwoord is.

Bosmachine voor lelies

Ruud van der Hoeven in Poeldijk, teelt op 12.000 m² lelies. Voorheen oogste hij

met een monorail en vond het bossen in de schuur plaatst. Van der Hoeven: "Dat kostte veel arbeid en gaf nog meer beschadigingen. Sinds wij met een oogstband en bosmachine in de kas werken, is zowel de arbeidsbehoefte als het aantal beschadigingen sterk afgenomen."

Ook lelies worden 3,5 keer doorgeogst. "Daarom moeten we de machine snel en door één persoon verplaatsen. Om die reden is de machine bij ons van alle gemakken voorzien, zodat een persoon de machine binnen 5 minuten van bed naar bed kan verplaatsen."

Van der Hoeven oogst eerst alle takken van de eerste kwaliteit. De medewerkers leggen deze takken met 5 tegelijk op de band. De bosmachine wacht tot er 2 bossen van elk 5 takken zijn en voegt ze dan samen tot één bos van 10 stuks. Na de oogst van de eerste kwaliteit wordt de lengte-instelling van de bossen aangepast en oogsten de medewerkers de tweede soort.

Ook op dit bedrijf werken de oogsters tijdens het verplaatsen van de machine door. Daardoor ontstaan geen wachttijden.

Bijna alleen maar voordelen

Met de overgewaswagen en de boslijn, werden 30 tot 35 bossen per uur gemaakt. Met de bosmachine is dat 45 tot 50 bossen. De besparing bedraagt 6 minuten per 100 takken.

Bij 185 takken per m² geeft dat een arbeidsbesparing van 11 minuten per m². Op het 12.000 m² grote bedrijf van Van der Hoeven komt dat overeen met 2.200 uur per jaar. Bij een uurloon van 17 euro per uur is dat

37.400 euro. Daarmee heeft hij de investering van 50.000 euro binnen 1,5 jaar terugverdiend. Daarbij is geen rekening gehouden met minder beschadigingen en het voordeel dat de takken al binnen enkele minuten op water staan.

Van der Hoeven: "Een extra voordeel van een bosmachine is de uniformiteit van de bossen. Degene die inhoest ziet alle bossen en kan dan onmiddellijk ingrijpen als een oogster slordig werkt. Een nadeel is de noodzakelijke vaste bezetting. Nu zijn altijd vier oogsters en een inhoezer nodig om optimaal te werken. Om dit te ondervangen werk ik met twee parttimers, die alleen helpen bij de oogst."

Ook voor kleine bedrijven

Bij een arbeidsbesparing van 6 minuten per 100 takken en een productie van 185 takken per m² bedraagt de arbeidsbesparing ruim 3 euro per m². De jaarkosten van deze machine bedragen 10.000 euro; 20% van de investering. Daarmee is een dergelijke machine voor lelies al op bedrijven vanaf 3.300 m² rendabel.

SAMENVATTING

Ook op bedrijven met lelie en lysianthus zijn bosmachines toepasbaar. Ze leveren niet alleen zeer een aantrekkelijke arbeidsbesparing op, maar ze zorgen er ook voor dat de bloemen snel op water staan. Bovendien zijn de bossen uniformer en komen minder beschadigingen voor. Door de grote arbeidsbesparing is een bosmachine al op bedrijven vanaf zo'n 3.000 m² rendabel.

—snel terugverdiend

—vaste bezetting

—jaarkosten

—arbeidsbesparing

—besparing 3 euro/m²